

Controleurs Vogelwet 1936, bijzondere opsporingsambtenaren

Door A. J. Binsbergen

Van tijd tot tijd verschijnt er in 'Het Vogeljaar' een opgave van nieuwe, door de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk aangestelde, Controleurs-Vogelwet 1936. Vele van de lezers zullen zich dan afgevraagd hebben, wat dat voor mensen zijn. In dit artikel wil ik daarom eens iets vertellen over hun functie en taak.

Aanstelling

De Vogelwet 1936, geeft de wetgever de mogelijkheid bijzondere opsporingsambtenaren aan te wijzen: de Controleurs-Vogelwet 1936. Deze mogelijkheid werd voor het eerst geboden bij het van kracht worden van de wet van 1936; daarvóór moesten de reguliere opsporingsambtenaren van rijks- en gemeentepolitie het nog alleen zien te redden. Naar de mening van veel vogelbeschermers bestond er echter behoefte aan speciale opsporingsambtenaren, die deskundig waren op het gebied van de vogels en de Vogelwet.

De aanstelling van Controleurs-Vogelwet 1936 werd nader geregeld in de Vogelbeschikking 1937 (Contrôle), die aanvankelijk bepaalde, dat alleen ambtenaren van de Directie van de Landbouw en van de Plantenziektenkundige Dienst, alsmede leden van de Vogelwet-Commissie en door deze commissie voorgedragen personen konden worden aangesteld. Op grond hiervan werd in 1937 een dertigtal personen uit deze kringen als Controleur-Vogelwet 1936 benoemd, waarvan enkelen bevoegdheid kregen in het hele land, maar het merendeel een bepaald gebied kreeg toegewezen.

In 1939 werd de Vogelbeschikking (Contrôle) zo gewijzigd, dat ook niet-ambtenaren konden worden aangesteld. Daardoor groeide het aantal controleurs gestaag, hoewel de oorlog wel een remmende invloed had. In 1946 waren er in elk geval zo'n 150 controleurs. Vanaf dat jaar werden er geregeld examens gehouden, zodat het aantal in 1969 gestegen was tot ongeveer 450. Sindsdien is de belangstelling voor de functie zo toegenomen, dat er nu ongeveer 670 Controleurs-Vogelwet 1936 zijn. Een stijging met 50 % in vijf jaar.

Onbezoldigd

Zoals dat zo mooi in de Vogelbeschikking (Contrôle) gezegd wordt, geschiedt de aanstelling 'buiten bezwaar van 's Rijks schatkist'. Dat wil dus zeggen dat de Controleurs-Vogelwet 1936 geen enkele beloning krijgen. Wel kunnen zij in bepaalde gevallen hun onkosten declareren. De Controleurs-Vogelwet doen hun werk dus in principe pro deo en overigens voor zover hun vrije tijd dat toelaat. Omdat de meeste controleurs een normale werkkring hebben, betekent dat dat men vrijwel alleen in de weekends actief kan zijn.

Examen

De aanstelling vindt plaats nadat de kandidaten, die aan een aantal voorwaarden moeten voldoen (belangrijkste: goede vogelkennis) een examen hebben afgelegd. Dat bestaat uit een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Het schriftelijke gedeelte bestaat uit de beantwoording

van een aantal vragen over de wettelijke bepalingen en het schrijven van een (fictief) proces-verbaal; het mondeling gedeelte is een test van de vogelkennis, waarbij men een aantal vogelbalgen op naam moet brengen. De laatste jaren worden er twee keer per jaar, steeds in verband met het grote aantal kandidaten gedurende enkele dagen, examens gehouden op een centraal punt in het land (Utrecht).

Functie en taak

Hoewel de Controleurs-Vogelwet 1936 in de zin der wet opsporingsambtenaren zijn, wordt van hen niet alleen verbaliserend optreden verwacht. Juist door hun specifieke belangstelling en kennis houden zij zich in de praktijk veel meer met het educatieve werk bezig. In veel gevallen zou men z'n doel, een betere bescherming van de vogels, voorbij-schieten als men een overtreder, die overigens te goeder trouw is, meteen op de bon zou 'slingeren'.

Vaak worden er door de controleurs ook lezingen gehouden, waarvoor zij van het ministerie (gratis) kleurendia's kunnen lenen. Als er toch 'politieeel' moet worden opgetreden, dan wordt vaak samengewerkt met rijks- en gemeentepolitie, waarbij men profiteert van elkaars kennis. De politie ontbreekt het vaak aan de nodige vogelkennis, terwijl de Controleurs-Vogelwet doorgaans minder ervaren zijn in het opsporingswerk. Elk jaar, zoals gezegd vaak in samenwerking met de politie, maken de controleurs toch nog heel wat processen-verbaal op, tegen vogelvang-ers, -handelaars, -preparateurs, en volièrehouders. In 1973 werden er in totaal 130 processen-verbaal opgemaakt. Hoewel dat maar een vrij klein gedeelte is van het totale aantal processen-verbaal dat door rijks- en gemeentepolitie voor overtredingen van de Vogelwet 1936 wordt opgemaakt, is dit toch een belangrijke bijdrage. Het aantal overtredingen van de Vogelwet 1936 is veel groter dan velen denken. Omdat het in andere landen zoveel slechter is gesteld met de vogelbescherming dan in ons land, vergeten we maar al te licht, dat de situatie hier nog niet bepaald ideaal is.

Scholing

Veel kandidaten volgen ter voorbereiding op het examen een cursus, georganiseerd door een vogelwacht of andere organisatie. Zo geeft de heer J. S. Bakker te Voorburg reeds jarenlang les aan kandidaten uit Den Haag en omgeving (hij heeft echter ook al kandidaten in Noord-Holland opgeleid). Reeds meer dan 100 door hem opgeleide kandidaten hebben het examen afgelegd en zonder uitzondering met succes. Het examen is niet zo eenvoudig dat iedereen slaagt, zodat een compliment aan het adres van de heer Bakker zeker op z'n plaats is.

Ook ná de aanstelling wordt nog het een en ander gedaan om de kennis te vergroten. Van tijd tot tijd zendt het ministerie een mededelingenblad aan de controleurs, waarmee ze op de hoogte worden gesteld van allerlei voor hen belangrijke zaken. Daarnaast worden er per regio bijeenkomsten gehouden, waarop men van gedachten wisselt over vogelbeschermingsproblemen, afspraken maakt voor gezamenlijk te ondernemen acties en de kennis op het gebied van de Vogelwet en het opsporingswerk opfrist. Op elke bijeenkomst geeft de inspecteur-vogelbescherming van het ministerie de nodige mededelingen over voor de controleurs belangrijke zaken.

Uitbreiding taak

Net als de Vogelwet geeft ook de Natuurbeschermingswet de mogelijkheid bijzondere opsporingsambtenaren aan te stellen. Nu onlangs op grond van deze wet beschermde plante- en diersoorten zijn aangewezen,

Kaartje van de verspreiding van de woonplaatsen van de Controleurs-Vogelwet in Nederland naar de toestand per 1 februari 1974

Tekening: A. J. Binsbergen

is deze mogelijkheid van belang geworden. Omdat veel Controleurs-Vogelwet 1936 ook over een goede kennis van de flora en van andere dieren dan vogels beschikken, zijn deze in de eerste plaats uitgenodigd zich beschikbaar te stellen voor deze nieuwe opsporingsfunctie. Een groot gedeelte van de Controleurs-Vogelwet 1936 zal zodoende binnenkort een uitbreiding van hun bevoegdheid kunnen krijgen. Verder bevatten de voorstellen tot wijziging van de Jachtwet een bepaling, dat aan de Controleurs-Vogelwet bevoegdheid wordt verleend voor overtreddingen van artikel 10 van die wet (het zoeken en rapen van eieren van gevederd wild), zodat zij binnen afzienbare tijd hun zorgen ook tot de vogels van de Jachtwet kunnen laten uitstrekken, vooropgesteld dat dit onderdeel van de voorstellen wordt aangenomen.

Behoeftte aan meer controleurs?

Hoewel een aantal van 670 Controleurs-Vogelwet 1936 al groot lijkt, bestaat er nog steeds behoefte aan verdere uitbreiding. Zoals op het hierbij afgedrukte kaartje te zien is, is de spreiding over het land erg ongelijk. In het westen, met name in Den Haag en omgeving en in de Zaanstreek, zijn zeker wel voldoende controleurs, maar in Noord-Brabant, de noordelijke helft van Limburg, de Achterhoek, de Betuwe en Groningen zijn nog steeds te weinig van deze opsporingsambtenaren. Vooral gegadigden voor de aanstelling tot Controleur-Vogelwet 1936 uit die streken zijn daarom van harte welkom. Men moet over een goede vogelkennis beschikken, minstens 21 jaar oud zijn en zich in behoorlijk Nederlands, mondeling en schriftelijk, kunnen uitdrukken. Gegadigden kunnen zich melden bij het ministerie van CRM (adres zie onder).

- A. J. Binsbergen, Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, Afdeling Fauna en Flora, Steenvoordelaan 370, Rijswijk (Z.H.), telefoon 070 - 949233.

Steunt Stichting Natuur en Milieu

De Stichting Natuur en Milieu is het samenwerkingsverband van vier landelijke organisaties op het gebied van natuurbehoud en milieubeheer.

- Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming,
- Nederlandse Vereniging tegen Water-, Bodem- en Luchtverontreiniging,
- Stichting Centrum Milieuzorg,
- Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

'Natuur en Milieu' bundelt de deskundigheid en ervaring van deze vier organisaties in een scala van activiteiten, die ten doel hebben de vele en veelsoortige aantastingen van milieu, natuur en landschap tegen te gaan door met name het overheidsbeleid kritisch te volgen en positief te beïnvloeden. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de provinciale milieufederaties, de bundelingen van organisaties en actiegroepen per provincie, en met het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie.

De tijdschriften 'Natuur en landschap' en 'Natuur en Milieuzorg' verschijnen zes maal per jaar. Het eerste bevat beschouwingen over achtergronden en standpunten op het gebied van natuurbehoud en milieubeheer; het tweede geeft actuele informatie aan (en over) actiegroepen en praktische adviezen aan hen die individueel actief zijn. Uitvoeriger uiteenzettingen over actuele vraagstukken worden gepubliceerd in de reeks 'Natuur en Milieu', waarin tot dusverre zijn verschenen: 'Bio-industrie, Augiasstal in milieu en landschap' (f 4,—) en 'Milieu en koelwater' (f 8,—).

- Donateurs van de Stichting Natuur en Milieu betalen minimaal f 50,— per jaar; zij ontvangen gratis de tijdschriften 'Natuur en landschap' en 'Natuur en Milieuzorg' en alle publikaties in de reeks 'Natuur en Milieu'.
- Begunstigers van de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming (f 15,— per jaar) en leden van de Nederlandse Vereniging tegen Water-, Bodem- en Luchtverontreiniging (f 15,— per jaar) ontvangen 'Natuur en landschap' gratis. Donateurs van de Stichting Centrum Milieuzorg (f 15,— per jaar) ontvangen 'Natuur en Milieuzorg' gratis.
- Abonnementen op 'Natuur en landschap' kosten f 12,— per jaar, op 'Natuur en Milieuzorg' f 10,— per jaar.

Hoewel de in 'Natuur en Milieu' samenwerkende organisaties subsidie ontvangen van de Ministeries van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, is uw steun onontbeerlijk. Geeft u op door overschrijving van het verschuldigde bedrag op postrekening 51880 van de Stichting Natuur en Milieu, abonnementen-adm., Amsterdam, onder vermelding van 'nieuwe donateur/begunstiger/lid/abonnee van/op . . . . .'. Publikaties kunnen uitsluitend worden besteld door overschrijving van het verschuldigde bedrag op postrekening 9933 van Natuurmonumenten, Amsterdam, onder vermelding van de gevraagde titel(s).

Stichting Natuur en Milieu — Herengracht 540 — Amsterdam